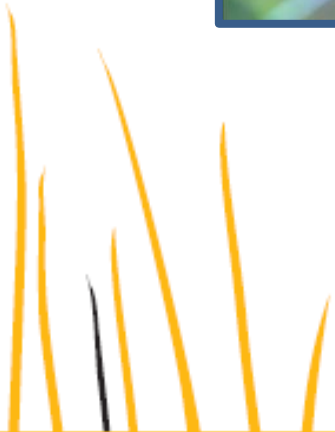

Hvorfor produsere mat i Norge?

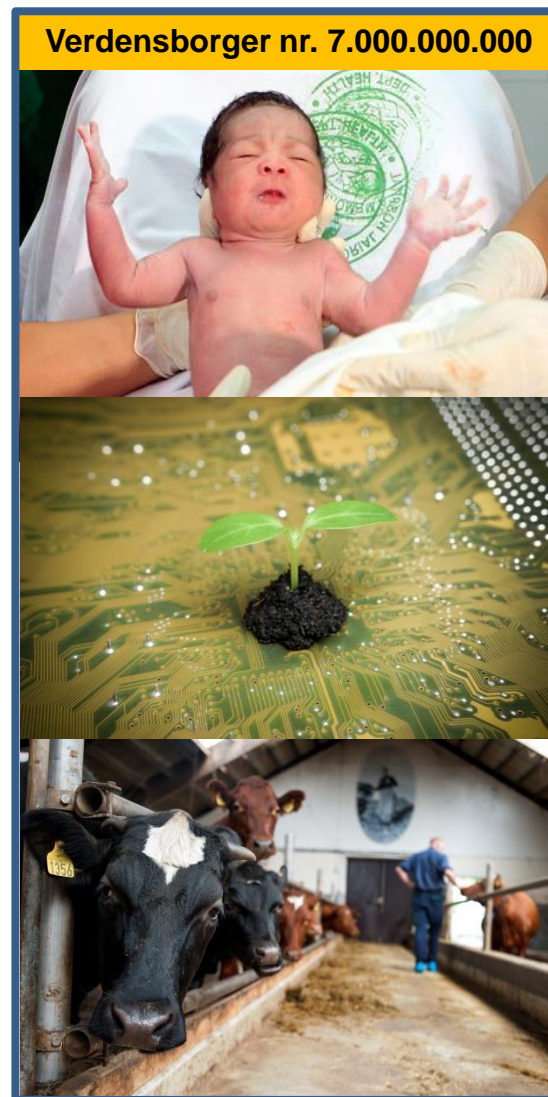

NORGES BONDELAG

Hvorfor ikke importere all maten?

- Mat er basisbehov.
 - Gjennom FN-konvensjonen har hver stat forpliktet seg til å sørge for matsikkerhet for sine innbyggere.
- Moralsk og etisk ansvar.
 - 1 milliard mennesker i verden sulter.
- Klimaendringer og stor befolkningsvekst
 - Vi er rike, men hvert land vil først sørge for sine ved matmangel
- Sårbarhet.
 - Vi importerer over halvparten av det vi spiser.
- Landskapsforringelse. Gjengroing, fraflytting.

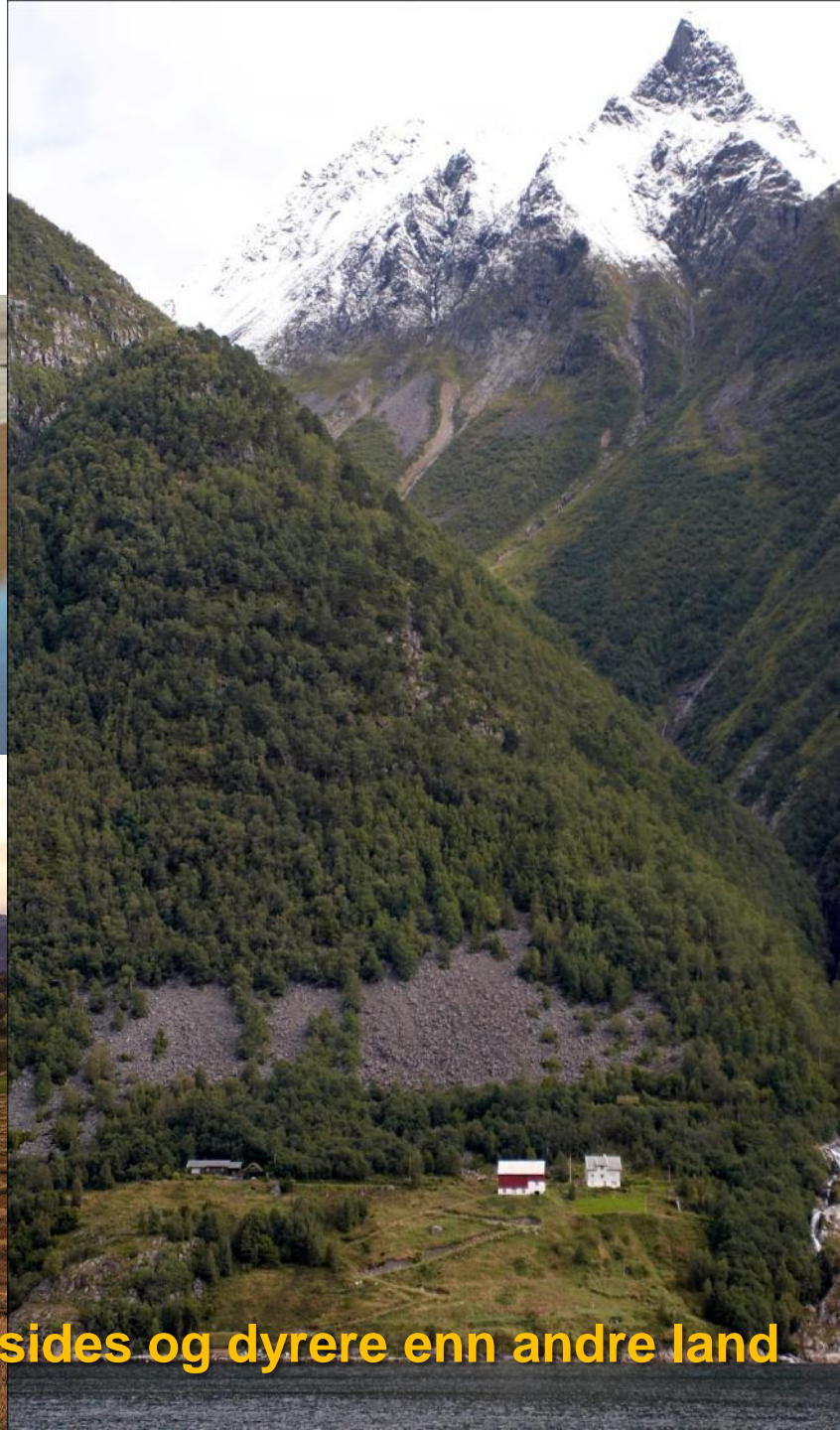
Hvorfor landbrukspolitik?

Kan ikke markedskreftene få virke fritt?

- Landbruket produserer både varer som selges i butikken og fellesgoder som ikke kan omsettes.
 - Fellesgoder: goder som man ikke "bruker opp" når man forbruker dem: eks. kulturlandskap og matsikkerhet.
 - Matvaremarkedet sikrer ikke disse fellesgodene.
- De naturgitte forholdene i Norge gjøre oss ikke konkurransedyktige.
 - Import vil utkonkurrerer norske varer.
- Politiske mål. Utjevne for forskjeller i produksjonsvilkår som ikke er mulig i markedet.

Hva skiller Norge fra andre land?

Norge er våtere, kaldere, brattere, mer avsides og dyrere enn andre land

Hva skiller Norge fra andre land?

- Lavere avlinger, begrensning i typer vekster.
- Langstrakt. Store klimatiske forskjeller fra nord til sør.
Eksempel:
 - På Jæren: 3-4 innhøstinger med gress
 - Nord-Norge: 1 innhøsting
- Oljedrevet økonomi
- Det er også fordeler:
 - Kjølig klima gir både god dyre- og plantehelse og unike smaker.

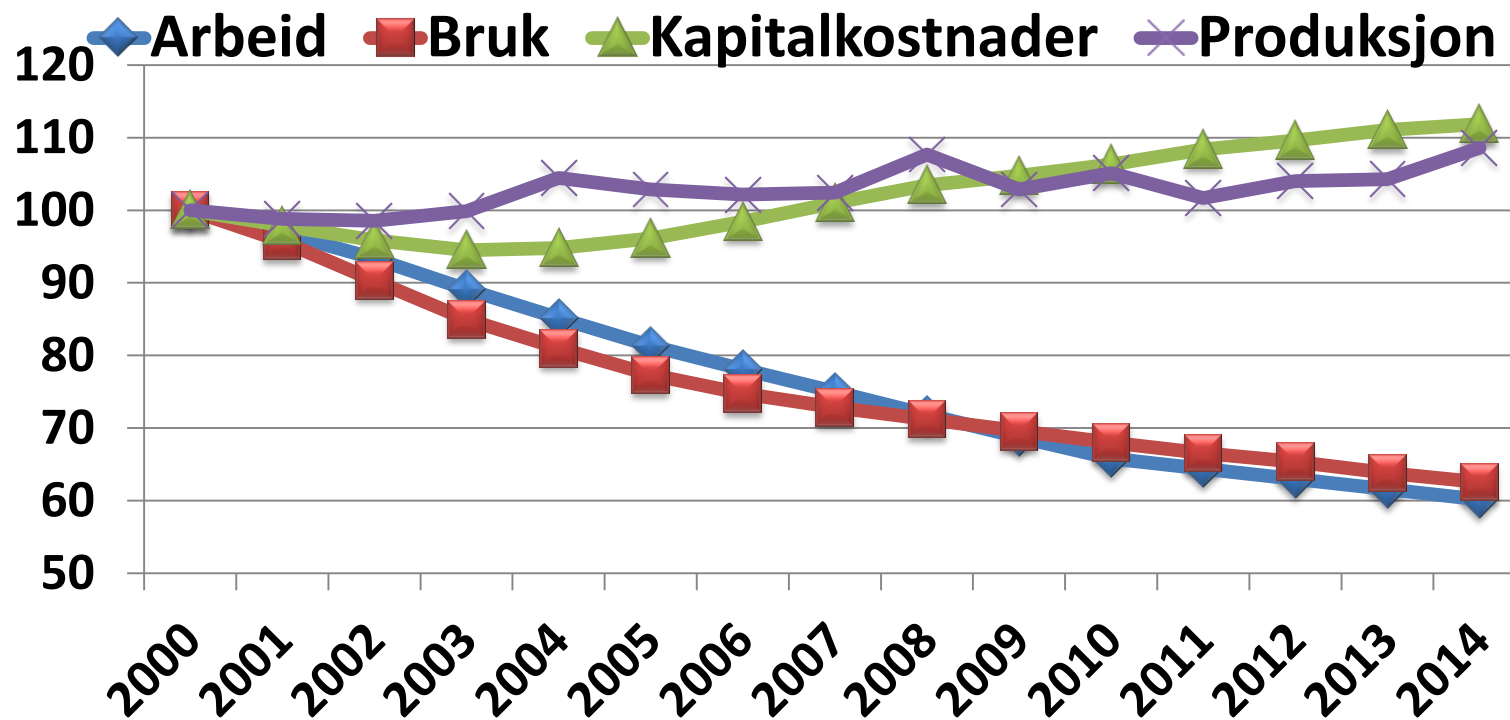
Hvordan løse utfordringene i Norge?

- Et importvern med toll på sentrale varer fra norsk landbruk for å utjevne kostnadsforskjellen mellom Norge og andre land.
- Må føre en nasjonal landbrukspolitikk der bondens inntekt kommer fra både marked og tilskudd.
 - Utjevne inntektsforskjeller. Tilskudd må differensieres etter produksjoner, geografi og bruksstørrelse.

Ei produktiv næring

Utviklingen i arbeidsforbruk, antall bruk (gårder), kapitalkostnader og produksjon over tid. I grafen er år 2000 er satt som indeksår (=100).

Fra 2000: produksjonen øker, men på et lavere antall bruk og med mindre arbeidsinnsats. Produktivitetstremingen er i størrelsesorden med det oljenæringa var.

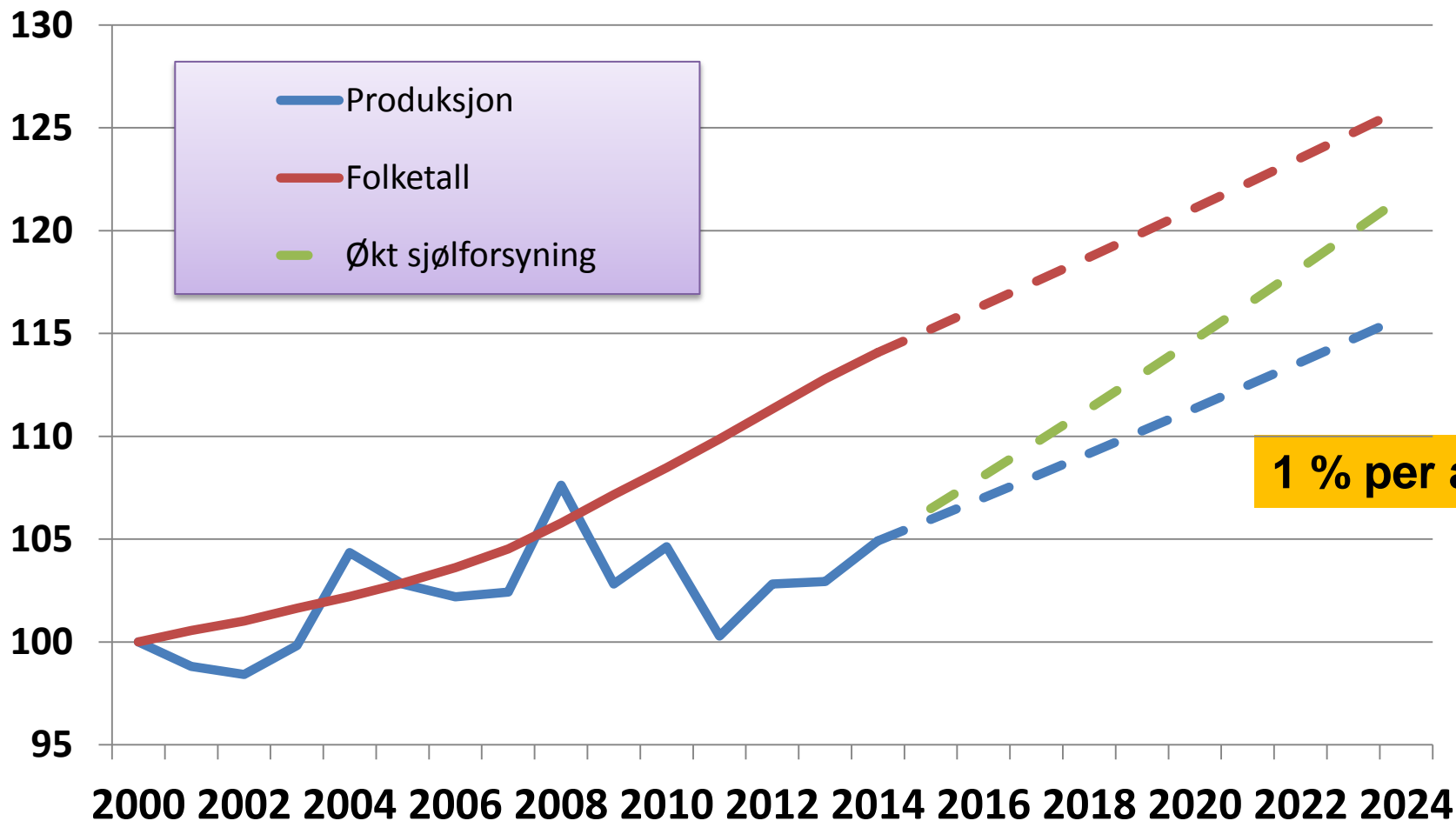
Stortingets ambisjoner

”bred enighet om...

- ...at norsk landbruk skal ha fokus på økt matproduksjon med intensjon om økt sjølforsyning”
- ...at lønnsomheten i norsk landbruk må styrkes.
- ...at det må gis incentiver til investeringer og driftsoptimalisering”
- ...å legge til rette for økt rekruttering.”

Ønske om økt matproduksjon

Hva vil Bondelaget?

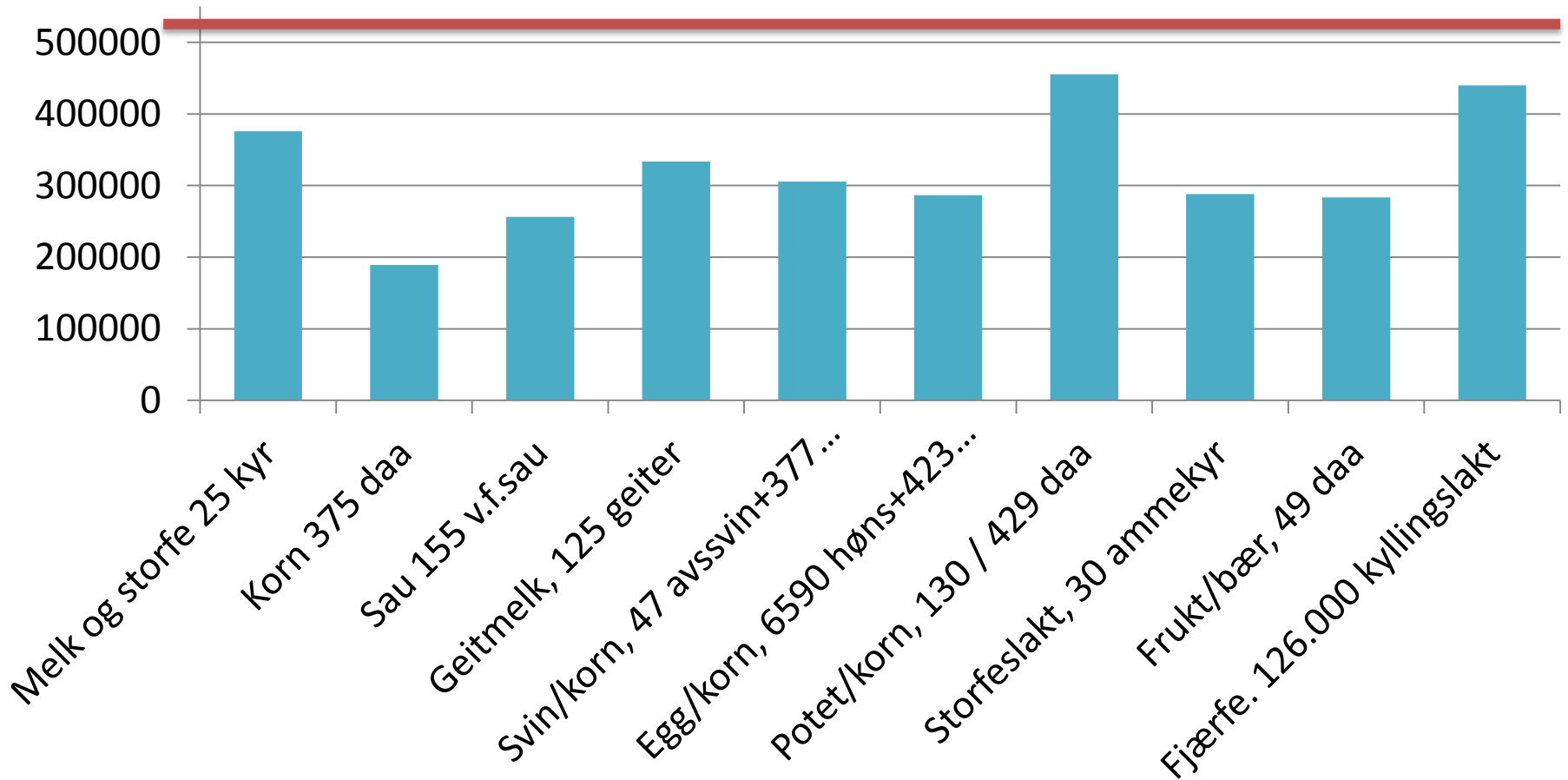
- Produsere mer god og trygg kvalitetsmat til en økende befolkning
- Utnytte jord- og beiteressurser over hele landet
- Produsere på en miljøvennlig måte, og ha god dyrevelferd
- Forvalte kulturlandskapet; holde det åpent, vakkert og variert
- Ta vare på matjorda for framtidige generasjoner

men...

Ingen matproduksjon uten inntekt

- "Gode inntektsmuligheter er det viktigste virkemiddelet for å nå de jordbrukspolitiske målene" (Meld. St. 9 (2011-2012))
- Lavt inntektsnivå per årsverk sammenlignet med andre grupper
- Konkurransedyktig inntekt må til for å sikre rekruttering
- Uten bedre inntektsmuligheter: urealistisk å nå målet om økt matproduksjon

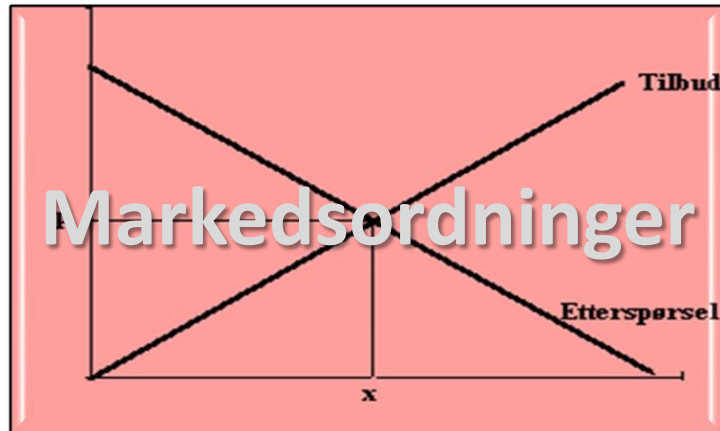
Inntekt i næringa

Inntekt etter referansebruksberegninger, målt i kroner per årsverk.

Gjennomsnitt lønsmottaker: 517.400 kr (merket med rød strek i grafen)

Landbrukspolitiske verktøy

1. Markedsordninger: Markedsregulering

- Fordel for bønder og forbrukere
- Virkemidler:
 - Mottaksplikt
 - Forsyningsplikt
 - Unntak fra konkurranseloven
 - Markedsreguleringstiltak
- Effektivt: Finansieres av bønder – utøves av markedsaktør.

2. Importvern

- Tollsatser og kvoter
- Importen er mer enn doblet siden 2000.
- Den norske delen av matmangfoldet presses.
- WTO-avtalen: Velge den som beskytter best av krone eller prosenttoll.
- Viktig politisk grep: Fra 2013 endres tollene på biff og filet av storfe, lammekjøtt og faste oster (type Norvegia og Jarlsberg) til prosenttoll.

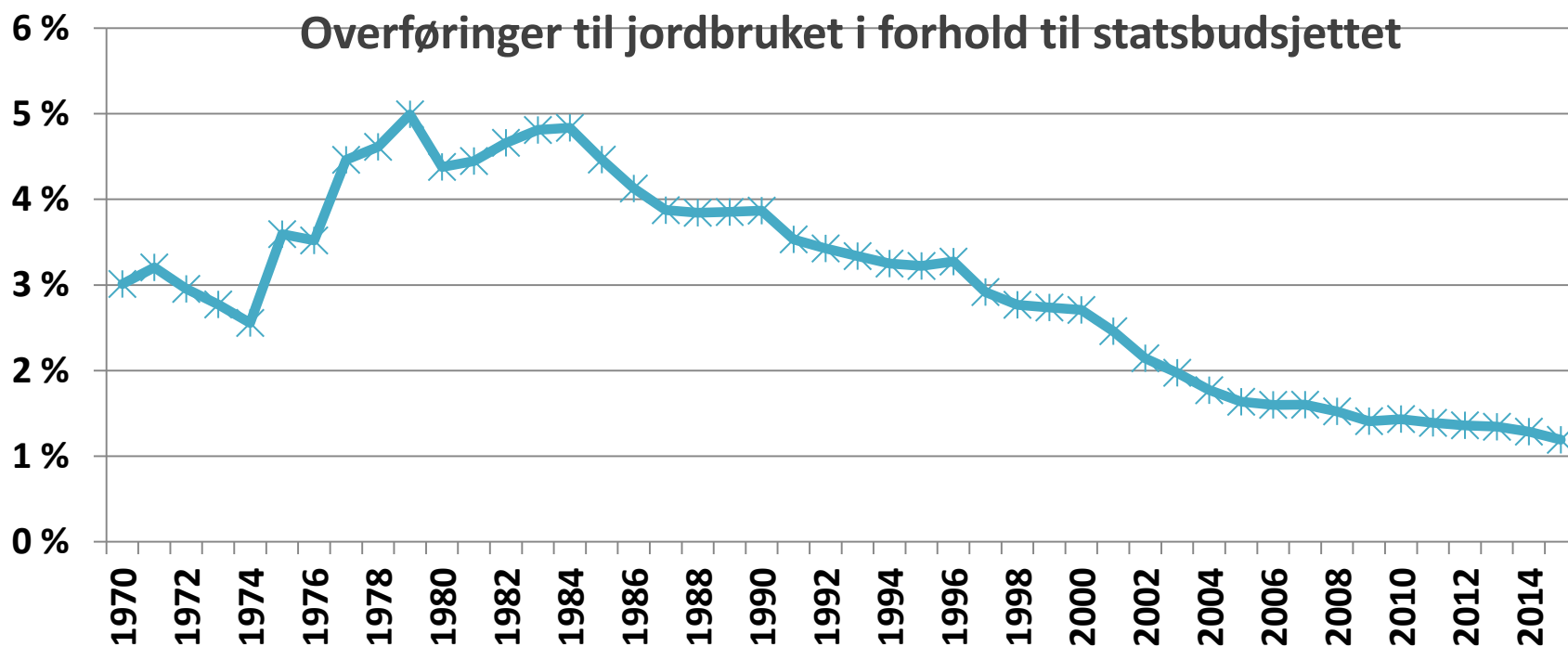
Hvorfor høye tollsatser i Norge?

- Naturgitte og klimatiske forhold med kort vekstsesong og generelt lave avlinger
- Generelt høyt lønns- og kostnadsnivå drevet opp av oljeøkonomien
- Landbrukspolitiske mål knyttet til distriktspolitikk, miljø og struktur.

Generalsekretær i Norges Bondelag hilser på tidl. Europaminister Vidar Helgesen.

3. Økonomiske virkemidler

- Overføringene fastsettes i jordbruksforhandlinger
- Består av to ting:
 - Målpriser (på produserte varer)
 - Tilskudd (budsjettmidler)

Jordbruksforhandlingene: Forhandlingsretten

Det forhandles om inntektsmuligheter for bonden.

Det er ikke det samme som
garantert inntekt

- Hovedavtalen av 1950
- Forhandler om:
 - administrerte priser (målpriser) på råvarer
 - direkte støtte (tilskudd)
 - utviklingsprogram (miljø, økologi, bygde- og næringsutvikling)
- Forhandler ikke om:
 - toll og importbestemmelser
 - skatter og avgifter
 - lover og forskrifter
- Gir en RETT, men også PLIKTER

KJÆR-
LIGHET TIL
NORSK
MAT